

Resumé

Konsensuskonferencer er et særligt redskab, der gør det muligt at komme videre med vanskelige problemstillinger, hvor politiske fremskridt bremses af divergerende opfattelser. De politiske anbefalinger i denne rapport er et resultat af den europæiske konsensuskonference om hjemløshed, der fandt sted i 2010¹. De afspejler de konklusioner, der blev draget af en uafhængig jury vedrørende seks nøglespørgsmål. Disse politiske anbefalinger skal skabe et solidt grundlag, hvorfra der kan gøres yderligere og større fremskridt med at bekæmpe hjemløshed inden for EU, navnlig som led i den nye Europa 2020-strategi² og den europæiske platform mod fattigdom og social udstødelse³.

I svaret på **nøglespørgsmål 1 "Hvad betyder hjemløshed?"** fokuserer juryen på de "gængse" definitioner af hjemløshed – at sove i det offentlige rum – og konkluderer, at hjemløshed er en kompleks, dynamisk og differentieret proces, der skyldes forskellige faktorer og kan håndteres på forskellige måder afhængig af, hvilken person eller hvilken gruppe der er tale om. Juryen anbefaler, at den europæiske typologi over hjemløshed og bolig-mæssig eksklusion (European Typology of Homelessness and Housing Exclusion – ETHOS)⁴, som FEANTSA (den europæiske sammenslutning af nationale organisationer, som arbejder med hjemløse) fremlagde i 2005, indføres som fælles rammedefinition på hjemløshed. ETHOS er en bred typologi, der tager udgangspunkt i de fysiske, sociale og juridiske rammer for et "hjem", og klassificerer hjemløse ud fra fire generelle boligsituationer: personer uden opholdssted, boligløse, personer, der lever i en usikker bolig, og personer, der lever i en utilstrækkelig bolig.

Juryen ser sit svar på **nøglespørgsmål 2 "Er det et realistisk mål at afskaffe hjemløshed?"** på hvor ambitiøs en overordnet en EU-strategi for hjemløshed bør være. Juryen konkluderer, at hjemløshed må anses for en grov uretfærdighed og en overtrædelse af de grundlæggende menneskerettigheder, der kan og bør bringes til ophør. Der vil altid være mennesker, der risikerer at havne i hjemløshed, men juryen konkluderer, at de igangværende forebyggende og afhjælpende foranstaltninger, der iværksættes som led i de integrerede nationale/regionale strategier for hjemløshed, både kan forhindre, at personer bliver hjemløse, og sikre, at der hurtigt findes langsigtede løsninger for dem, der er blevet hjemløse. Juryen mener således, at man gradvis vil kunne reducere hjemløshed og på sigt afskaffe den. Juryen opstiller en række specifikke mål, der skal opfyldes, hvis man vil gøre fremskridt med at afskaffe hjemløshed.

Med hensyn til **nøglespørgsmål 3 "Er politiske strategier, der satser på boligtilbud, den mest effektive måde at forebygge og håndtere hjemløshed på?"** opfordrer juryen til, at man tager strategier i brug, hvor der sættes på boligtilbud, i stedet for at anvende herberger og midlertidige boliger som den foretrukne løsning på problemet med hjemløse. Det kræver bedre adgang til permanente boliger og bedre muligheder for forebyggelse og for at tilbyde borgerne den hjælp, de har behov for i deres eget hjem (floating support).

I sit svar på **nøglespørgsmål 4 "Hvordan sikres det, at de hjemløse yder et meningsfuldt bidrag til udviklingen af hjemløsepolitikken?"** opfordrer juryen til, at man lægger mere vægt på hjemløses rettigheder og selvstændighed i stedet for at opfatte dem som passive støttemodtagere. Juryen mener, at hjemløse bør have ret til at påvirke de beslutninger, der har betydning for deres liv. Juryen peger også på en række væsentlige hindringer, der står i vejen for, at hjemløse kan deltage fuldt ud i de politiske beslutningsprocesser, og kommer med forslag til, hvordan disse hindringer bør overvindes.

¹ Yderligere oplysninger om konferencen og alle de relevante dokumenter kan ses på

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=da&eventsId=315&furtherEvents=yes>

² Se http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

³ Se <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=da&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Se <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/DA.pdf>

Nøglespørgsmål 5 "I hvilket omfang bør folk have adgang til tjenester for hjemløse uanset deres retsstilling og statsborgerskab?" vedrører adgangen til tjenester for hjemløse, navnlig for vandrende arbejdstagere og ikke-EU-borgere, der støder på hindringer på grund af deres retlige eller administrative status. Juryen påpeger, at det er et spørgsmål, der er genstand for stigende interesse og debat i en række medlemsstater, hvor problemet med hjemløshed blandt vandrende arbejdstagere og ikke-EU-borgere er voksende. Juryen pointerer, at ingen bør lades i stikken inden for EU, og understreger, at de grundlæggende menneskerettigheder skal overholdes uanset vedkommendes retlige eller administrative status. Juryen mener, at der er behov for en samlet indsats for vandrende arbejdstagere og EU-borgere, der risikerer at blive hjemløse, fordi deres retlige eller administrative status forhindrer dem i at få hjælp. Juryen understreger, at EU's migrationspolitik er et vigtigt middel til at forhindre denne situation. Tilbud til hjemløse bør ikke anvendes systematisk for at kompensere for usammenhængende migrationspolitikker, der er skyld i, at mennesker bliver fattige og hjemløse. Adgang til tilbud for hjemløse bør heller ikke anvendes som et middel til at regulere migration. Tjenesteudbydere for hjemløse bør ikke straffes for at levere tjenester til mennesker i nød. Juryen konkluderer, at der er behov for en EU-undersøgelse af forholdet mellem hjemløshed og migration og af den frie bevægelighed inden for EU for at få et bedre kendskab til dette spørgsmål. Der bør i forbindelse med denne undersøgelse lægges tilstrækkelig vægt på forskellen mellem mænds og kvinders erfaringer med migration og på den særlige situation, som visse kvindelige vandrende arbejdstagere befinder sig i.

Nøglespørgsmål 6 lyder således: **"Hvilke elementer bør indgå i en EU-strategi for hjemløshed?"**

Juryens generelle konklusion er, at der inden for rammerne af den nye Europa 2020-strategi og ikke mindst den europæiske platform mod fattigdom og social udstødelse er behov for en ambitiøs **EU-strategi for hjemløshed**, der kan danne afsæt for udviklingen af nationale/regionale strategier i medlemsstaterne og sætte skub i kampen mod hjemløshed. Både de overordnede EU-rammer og de nationale/regionale strategier skal bygge på en samlet tilgang, hvor der tages hensyn til alle relevante områder såsom boliger, sociale spørgsmål, sundhed og beskæftigelse. De skal forvaltes på en hensigtsmæssig måde, således at alle relevante aktører inddrages. De skal bygge på dokumenteret praksis, hvilket kræver omfattende dataindsamling og forskning, og de skal fokusere på klare mål. Juryen opfordrer som led i det foreslåede strategiske EU-netværk medlemsstaterne til at beslutte, hvornår de vil sætte en stopper for, at folk overnatter i det offentlige rum og er hjemløse i længere tid. Indsatsen bør især rettes mod at forebygge hjemløshed, fremme kvalitetstjenester for hjemløse og tilbyde billige boliger og den nødvendige støtte til at bevare disse boliger. Der skal i de integrerede strategier for hjemløshed tages hensyn til skiftende mønstre inden for gruppen af hjemløse. På EU-niveau skal det strategiske netværk støtte, overvåge og koordinere udviklingen af integrerede nationale/regionale strategier i medlemsstaterne ved hjælp af et hensigtsmæssigt overvågningsnetværk, en stærk forskningsdagsorden med fokus på social innovation, et program for gensidig læring og tværnational udveksling, fremme af kvalitetstjenester, bæredygtige forbindelser til EU-støttemuligheder og integrering af hjemløshed i de relevante politikområder.